

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

Cap. 4. De mutua Prælati Ecclesiastici ac Clerici subditi obligatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

Secl. I. De Precepto IV. Recept. Sent. 235

ad refarciendū damni domino: unde dominus potest, famulo ad ratam damni stipendium denegare. Azor. to. 3. lib. 8. cap. 14. quest. 1. Rebel. l. 14. quest. 13. num. 10. Diana punct. 3. tract. 6. resol. 5. & 16. Bonac. de contr. d. 3. quest. 7. punct. 4. num. 12.

22 Conuentione, vel consuetudine præcisa, famulo in infirmitate existenti non est soluenda merces pro tempore, quo in ægritudine detinetur. Quia dominus non tenetur soluere pensionem, quando non vititur re conducta ob locatoris defectum. Nec tenetur dominus ex iustitia suis expensis sua in domo curare famulum si tamen in extrema, vel graui esset necessitate ex Charitate teneretur ei subuenire. Recuperata autem valetudine, & elapso termino seruandis, non tenetur famulus in famulatu persistere, quo illud tempus, quo ægrotauit refarciat: nec tenetur dominus admittere in hoc casu seruicium famuli volentis tempus elapsum refarcire, quamdiu in infirmitate extitit. Quia famulandi onus precisè fuit temporis in contractu præscripti, quo transacto, in tempus sequens onus non remanet. Azor. tom. 2. lib. 2. cap. 39. Nauarra de rest. l. 2. cap. 2. num. 213. Reginal. libr. 2. §. numer. 517. Sa verb. conditio, numer. 5. Diana de contr. p. 1. resol. 86. Laym. lib. 3. tract. 4. cap. 28.

23 Delinquit herus non soluens famulo stipendium in qua conuenit, sed in alia: verbi gratia, qui loco pecunie tradit triticum, pannos, vel alias merces pretio certo, quas famulo vendidit viliori. Quia verò dominus in hoc casu minus soluit, quam debet, ad restitutionem proculdubio tenetur. Nauarra sum. cap. 17. num. 111. Valq. de restit. cap. 5. dub. 10. n. 63. Bonac. de contr. d. 3. quest. 7. punct. 4. num. 15.

24 Grauius famulus delinquit, dum non obedit domino in magni momenti rebus, vt si de hinc illi honorem non deferat, ipsum contemnendo; aut si cum fraude patrata lædit; nec impedit pro viribus, ne dominus in persona, aut in rebus damnum patiat. Non tenetur tamen eius vitam cum propriæ vitæ periculo defendere, nisi ad defensionem vitæ domini specialiter conducatur: tunc enim id negligendo, contra iustitiam planè delinquit. Diana p. 3. tract. 6. resol. 58. Sayr. in Clauis, libr. 7. cap. 7. num. 12. Reginal. lib. 20. num. 63. Laym. l. tract. 3. p. 1. cap. 3. num. 5.

CAPVT IV.

De mutua Prælati Ecclesiastici ac Clerici subditi obligatione.

25 CLERICI erga Prælatum ad multa tenentur. Certe in actibus internis non tenentur obedire, neque in malis etiam venialiter. In dubio de peccato, præcipienti Præsuli tenetur obedire: debet autem Prælati voluntas subdito esse denunciata. Tenetur autem in pertinentibus ad clericalem statum obtemperare: in quibus ab obedientia resilire, si res sit grauis, lethale est piaculum. At si Episcopus Clerico præcipiat, vel alteri suum resignet Beneficium, obedire non tenetur, nisi

in ista adesset causa: verbi gratia si esset ineptus & Episcopus veller tradere idoneo. D. Tho. 2. 2. q. 64. art. 1. Filliuc. tr. 28. num. 9.

26 Tenetur præterea beneficiarius subsidium charitatum contribuere, nempe quandam pecunie vel rei æquivalentis elargitionem in quibuldam casibus erga Episcopos, vel alios superiores. Et quamvis dicatur Charitatum, potest tamen Episcopus subditos ad id soluendum compellere. Licet enim à principio petebatur ex Charitate, postea, adiuuante iure, ex certis causis, etià potest ex iustitia peti. Iustæ verò illud exigendi quatuor solent enumerari. Solutio debitorum, quæ Episcopus contraxit pro tuendo Ecclesiæ sue iure. Si magnas fecerit expensas in totius Diocesis negotiis. Empio rei alicuius magni momenti, ad suam Ecclesiam conseruandam. Inter factum ad Papam, vel Imperatorem, vel Regem ob Ecclesiæ necessitates. Azor. p. 2. lib. 9. c. 14. Filliuc. tract. 28. num. 9.

27 Episcopi vicissim ad multa tenentur erga subditos. Inprimis quidem ad residentiam, ad quam receptus est, iure diuino teneri: ad breue tamen tempus ex causa abesse possunt. Iustæ verò cause absentiae sunt Christiana Charitas, id est proximorum utilitas. Vigens necessitas viræ scilicet corporalis, vel morbi periculosi. Debita obedientia Ecclesiæ utilitas vel propriæ, vel vniuersalis. Utilitas Reipublicæ. Certe mortale peccatum est, Episcopum absque legitima causa non residere: & toto tempore, quo non residet, omnes integros redditus pro rata amittit ipso facto, absque alia declaratione, fabricæ quidem Ecclesiæ, vel pauperibus impertiendos. Trid. sess. 23. cap. 1. Tolet. lib. 5. cap. 4. num. 1. & omnes.

28 Debet esse irreprehensibilis, vt nullo ex capite subditis scandalum, sed virtutum exhibeat exemplar. Per se debet concionari, non per alium, nisi legitime sit impeditus. Annis singulis debet Diocesanam Synodum conuocare in qua de rebus ad Diocesim pertinentibus differat. Quotannis debet totam Diocesim, vel maiorem eius partem visitare: quod per Vicarium gerendum est si iuste ipse fuerit impeditus. Debet confirmationis, ac Ordinis Sacramenta ministrare. Tenetur probos constituere Ministros, tam ad internum, quam ad externum forum: & circa hoc deficere ex ignorantia crassa, aut ex malitia graue est peccatum. Trident. sess. 5. cap. 4. sess. 24. c. 1. & 3. Bonac. tom. 2. d. 6. q. vni. pun. 8. num. 5. Reginal. l. 2. num. 69. Caier. v. Episcopus.

29 Episcopatum deferere non potest absque summi Præsulis licentia. Si autem videt, se munus suum implere non posse, sed non implendo delinquere, seu graue scandalum subditis exhibere, tenetur quidem Episcopatum relinquere, petita tamen facultate. cap. Nisi cum pridem, de renunciat. volumine vltimo, integer redibit tractatus, cum de statu Ecclesiastico disseruerimus.